

Tanden

Stadig her mange år efter kan jeg blive svimmel ved at tænke på det, min bror gjorde den dag. Hvis ikke jeg havde haft ham, ville jeg ikke have klaret det. Uden ham ville jeg være død af sorg og skræk alle de aftner, hvor vi lå i vores køjeseng og hørte mor vælte rundt i stuen, mens hun sang stumper af sange, ækle og grimme sange, ikke som dem, hun havde sunget for os, før hun blev syg og begyndte at drikke. Jeg tror, jeg ville være blevet sindssyg, dengang vi kom hjem fra tivoluturen og hun sad i badekarret og smilede sært, mens vandet bare fossede ud af hanen, og hele gulvet sejlede i vand og skum.

Uden min bror havde jeg ikke kunnet le, sådan rigtig le, eller krible i maven, eller falde helt trygt i søvn. Hvis det ikke var for ham, var jeg sikkert forsvundet fra jorden som en lille, tynd tåge, ingen kunne huske eller ville savne. For jeg var så bange dengang, så bange, at jeg stadig bliver kold indeni af at tænke på det. Og den dag med tanden var den værste.

Det var året efter, at min mor og far var blevet skilt. Vi havde fået en ny lejlighed, og selvom vi savnede vores gamle hus, var der rart nok. Min bror og jeg var 12 og 13 år og vi havde fået nye værelser og nye møbler, og på en måde var det ikke så slemt. Det var bare, som om der inde bag vores almindelige smil fandtes to ansigter, der altid var triste. To ansigter, man ikke selv kunne se i spejlet, men som vi alligevel så alting igennem.

Og så var der det med min mor. Hun var sød og kærlig, men når hun fik for meget at drikke, blev hun uhyggelig. Det var ikke noget, vi fortalte nogen om, og jeg tror heller ikke, andre helt vidste det. Men når hun havde drukket, fik hun et tungt, dumt udtryk i øjnene, og hun gjorde alting lidt langsommere end ellers. Jeg tror, hun brugte alle sine kræfter på ikke at gå ind i dørkarmene eller sætte

vores tallerkner skævt på spisebordet, for jeg ved, at hun elskede os og bare ville alt godt.

Den vinter i den nye lejlighed begyndte jeg at få tandpine. Først gjorde det bare lidt ondt i en kindtand af og til, men en dag i skolen gjorde det så ondt, at jeg var nødt til at cykle hjem for at tage en pille. Da jeg låste mig ind, stod min mor i køkkenet lænet ind over håndvasken og smilede med mørkeblå tænder, og hun var nødt til at holde fast på bordet for ikke at falde.

Jeg vidste, at hun var fuld, men hun var ikke for fuld til at spørge mig, hvad det var galt. Og jeg var nødt til at fortælle hende om tanden. Jeg troede, hun ville være ligeglad, men af én eller anden grund blev hun så ophidset, at hun slog hånden i køkkenbordet og sagde:

- Har man ondt, så skal man til tandlæge!

Hun var vild i blikket, alt for fuld af vilje, alt for stiv. Jeg havde ikke lyst til at komme til tandlæge, slet ikke, og jeg græd og hulkede og sagde, at det ikke var nødvendigt. Men hun havde bestemt sig og fandt nummeret på tandlægen og ringede. Hun fik en tid en halv time senere, så hun lige kunne nå at gøre sig klar.

Da hun kom ud fra badeværelset, havde hun malet sorte streger om øjnene, og hendes læber var røde af læbestift, der ikke havde ramt helt rigtigt. Jeg havde lyst til at sige til hende:

- Mor, tag læbestiften af, tag det hele af, mor!

Men jeg turde ikke. Og lidt efter var vi i venteværelset ved tandlægen, og min mor sad og smilede sammenbidt til alle, der kom forbi. Når hun havde drukket, blev hun ligesom alt for høflig, alt for voldsomt glad, og da vi blev kaldt ind i klinikken, blev hun ved med at snakke og grine, mens jeg lå i tandlægestolen og tandlægen trykkede og stak i min tand.

- Ja, den skal ud, sagde han til mig. - Vi rykker den ud med det samme.

- Det lyder godt, sagde min mor, - det lyder sørme godt!

Hun rejste sig og slingrede rundt som en skygge i baggrunden. Mine øjne slørede til. Jeg ville have råbt nej, men jeg sagde ingenting. Jeg ville styrte ud af klinikken, men jeg kunne ikke røre mig. Jeg lå bare der, mens min mor grinede og tandlægen bedøvede mig, så kinden blev følelsesløs. Jeg lå der, indtil jeg hørte lyden: Den tunge, frygtelige lyd af min mor, der faldt.

I det øjeblik styrtede jeg lissom baglæns ud gennem tandlægestolen. Klinikken snurrede rundt, og min puls slog i ørerne. Jeg flåede suget ud af munden, jeg sparkede instrumentbordet til side og snublede hen til mor, der sad halvvejs oppe ad væggen med det ene ben foldet ind under sig. Hun smilede fjernt.

- Kom, mor, råbte jeg, - vi går hjem nu.

To klinikassistenter kom løbende ind og tog fat i mig, men jeg var ligeglad, jeg bare hev og hev i min mor.

- Kom så, mor, kom nu, sagde jeg, mens jeg fik hende trukket op at stå.

Næste morgen gjorde tanden endnu mere ondt. Min mor sov, og min bror lavede havregrød til os, men jeg kunne ikke spise noget. Jeg havde fået en ny tid den dag ved en anden tandlæge, men jeg ville ikke derhen. Jeg havde besluttet, at jeg aldrig mere ville til tandlæge, aldrig nogensinde mere, uanset om jeg så skulle dø af tandpine. Min bror tog om mig og lovede, at han ville gå med. Han lovede, at vi lod mor sove, og så ville han gå med.

- Hvis ikke du får den tand ud, sagde han, - bliver du bare mere syg.

Han fandt kortet med adressen i mors taske og sagde:

- Der er ikke ret langt. Jeg tar bare fri fra første time.

Jeg græd og nægtede, men tanden dunkede i kæben, og da min bror lagde panden imod min og hviskede:

- Vi gør det sammen! svarede jeg: - Okay.

Så tog vi bussen. Jeg vred mig af smerte og holdt mig hele tiden til kinden. Jeg vidste, at der ikke var nogen vej tilbage, men det føltes, som om vi kørte lige ind i et torturkammer. Min bror holdt hånden på mit ene bukselår og prøvede at berolige mig. Men da vi stod foran indgangen til tandklinikken, gik jeg i panik. Jeg kunne ikke styre mine arme og begyndte at slå på min bror og kalde ham ond og led, og midt i det hele begyndte han også at græde.

Det var så forfærdeligt. Det var så forfærdeligt, at jeg bare ville dø. Det dunkede og værkede og sled i tanden. Men så tog min bror pludselig mit ansigt i sine hænder og pressede mig hårdt om kinderne og sagde:

- Så gør jeg det først!

Først forstod jeg ikke, hvad han mente, men da jeg kiggede ind i hans vilde øjne, gik det op for mig, at han ville gå ind til tandlægen som *mig*.

- Du er tosset! Du fejler jo ingenting! gispede jeg.

- Men det ved de jo ikke, sagde han, - og jeg siger bare, at jeg er dig.

- Men hvorfor det? råbte jeg.

- Fordi: Hvis jeg kan, kan du også!

Mit hjerte stormede. Jeg kunne se på ham, at han allerede havde bestemt sig, at han bare *ville*. Han så sært på mig, som om han godt selv vidste, at han var for langt ude.

Og så gik han alligevel ind gennem døren.

Jeg stod alene tilbage foran klinikken, mens bilerne kørte forbi på gaden. Det suste i ørerne og hamrede i kæben. Jeg fattede ingenting. Min krop flød ligesom rundt i smerte, og alting sejlede i tågebølger. Uden at kunne se noget vaklede jeg ud fra klinikken og om i en stor baggård med en plæne. Jeg lod mig langsomt synke ned langs muren og trak benene op mod panden.

Sådan sad jeg, da jeg mærkede den brusende, boblende fornemmelse i overkroppen. Det var som hvis himlen sejlede op

gennem brystet. Det snurrede i fingrene og tæerne og prikkede i panden. Og så – pludselig – blev alt stille, ligesom helt anderledes. I det øjeblik gik det op for mig, at smerten i tanden var forsvundet. At den ikke længere dunkede.

Jeg rejste mig og dinglede hen over plænen, mens jeg følte mig fyldt af tynd, lysende gas. Hvorfor gjorde det ikke længere ondt? Hvorfor var alt så stille? Som i en drøm gik jeg langsomt om til klinikken. Jeg satte mig på et trappetrin foran indgangen og ventede.

Da min krop var faldet lidt til ro, kom min bror ud. Ligbleg og halvsmlende, med noget hvidt, der stak ud af munden. Jeg styrtede op til ham og tog fat i hans skuldre.

- Du er sindssyg, råbte jeg, - tænk, at du gjorde det!

Han grinede lidt mat ud gennem tænderne.

- Det var ikke ret slemt, sagde han, - du skal ikke være bange.

Jeg rystede bare på hovedet og så ind i hans blanke øjne.

- Men ved du hvad? sagde jeg, - det gør slet ikke ondt.

- Hvad mener du? sagde han.

- Jeg mener, gispede jeg og kunne godt selv høre, hvor vanvittigt det lød, - at min tand ikke længere gør ondt.

Vi blev stående foran tandklinikken uden at sige noget i lang tid. Vi stod bare og holdt om hinanden. Jeg tror ikke, han troede på mig, og jeg troede næsten heller ikke på mig selv.

- Det her vil ingen nogensinde tro på, sagde han.

- Nej, aldrig, smilede jeg.

- Skal vi ikke lade være med at sige det til nogen? sagde han.

- Jo, sagde jeg.

Og det gjorde vi virkelig ikke. Vi sagde aldrig noget til nogen, og ingen opdagede det, hverken tandlægen eller vores mor.

Men da min mælketand nogle uger efter faldt ud af sig selv, var den så fuldstændig rask og fin og uden det mindste hul nogen steder, at

jeg gav mig at græde. Jeg viste den til min bror, og han græd også en lille smule.

- Jeg fatter det ikke, sagde jeg. - Jeg fatter ikke, at du gjorde det!
- Næh, sagde han – men måske var det heller ikke helt mig.
- Hvad mener du? sagde jeg.
- Åh..., sagde han bare og smilede, - ikke noget.

Iben Krogsdal, 2018